

Maatiainen – Det lantliga kulturarvet ry

Vuosikertomus 2015

YLEISTÄ

Maatiainen – Det lantliga kulturarvet ry on aatteellinen yhdistys, jonka tavoitteena on säilyttää ja edistää kulttuurikasvien ja kotieläinten lajinsisäistä monimuotoisuutta, kulttuuriympäristöjen monimuotoisuutta sekä levittää alan osaamista ja käytännön taitoja. Maatiainen kokoaa jäsenikseen kulttuurikasveja ja maatiaiseläimistä sekä perinnemaisemien monimuotoisuudesta kiinnostuneita henkilöitä. Maatiaisen toiminnassa on kolme toimialuetta: maatiaiskasvit, maatiaiseläimet ja perinnemaisemat. Sääntömääräinen kevätkokous pidettiin 29.04.2015. Syyskokous pidettiin 28.10.2015

Toimintavuotta sävyttivät lukuisat onnistuneet tapahtumat ja matkat. Yhdistys on verkostoitunut samanmielisten toimijoiden kanssa. Taloudellinen asema vuonna 2015 on melko vakaa. Yhdistys on perustettu vuonna 1989.

1. HALLITUS

Hallitus kokoontui 15.1., 1.3., 27.5., 23.9. (28.10 ilman puheenjohtajaa ennen syyskokousta), 24.11. eli 5 varsinaista kertaa vuonna 2015. Hallituksen kokouksissa olivat useimmiten hallituksen jäsenten lisäksi läsnä Maatiaisen kunniajäsen Anja Alanko, sihteeri Elli Kreku, toiminnanjohtaja Maija Manninen ja Maatiainen-lehden, siemenryhmän jäsen Anne Leino ja Maatiainen-lehden päätoimittaja Susan Wilander. Hallituksen jäseniä toimintavuonna olivat pj. Johanna Heikkilä, Pentti Alanko, Riku Cajander, Vuokko Coco, Merja Hartikainen, Matti Lahtinen, Erkki Lehtimäki, Kirsi Mäkinen, Tarja Suksi ja Juhan Savander. Varajäseniä toimintavuonna olivat Terhi Arell, Kirsi Salo ja Hannu Nieminen.

2. VARSINAINEN JÄSENTOIMINTA

2.1. Jäsenet ja jäsenrekisterin pito

Yhdistyksen jäsenmäärä oli vuoden 2015 joulukuussa 2010. Jäsenmaksut ovat yhdistyksen tärkein tulonlähde. Normaali jäsenmaksu oli 30 €, opiskelijat 19 € ja perhejäsenet 12 €. Vuoden jäsenmaksutulot olivat yhteensä **55 531 € (vuonna 2014: 56 177,30)**. Jäsenrekisteriä pidetään Maatiaisen toimistossa Klaani jäsenrekisteriohjelmalla.

Yhdistyksen kunniajäseniä ovat Teuvo Hyppänen, Ritva Lehtonen, Unto Wannas, Pirkko Kahila, Peter M. Tigerstedt, Anja Alanko, Pentti Alanko, Raili Siltala, Anne Paalo, Gunvor Pätt ja Kyllikki Heikkinen.

2.2. Toimisto ja siemenmyymälä

MAATIAINEN

Maatiaisen toimisto on ollut 1.1.2007 lähtien osoitteessa Stenbäckinkatu 8, myymälä 2, 00250 Helsinki. Toimistolla hoidetaan jäsenasioita, tiedotusta, myydään siemeniä, pidetään kokouksia ja järjestetään tapahtumia.

Toimistosta vastasi Maatiaisen osa-aikainen toiminnanjohtaja Maija Manninen. Mukana oli talkoolaisia tilaisuuksien järjestämisessä, siementen hyllyttämisessä ja myynnissä. Toimistoa pidettiin auki keskiviikkoisin ja torstaisin kello 12-18 lukuun ottamatta heinäkuuta.

2.3. Toimintaryhmät

Yhdistyksessä on useita toimintaryhmiä. Matkoista vastasi Juhan Savander. Siemenpakkaamosta vastasi Pirkko Kukkola. Siemenluettelon laatimisesta vastasi Anne Leino. Lehden päätoimittajana toimi Susan Wilander.

Toimintaryhminä jatkoivat **siemenryhmä** (Pirkko Kukkola, Anja Alanko, Timo Rantakaulio, Juhan Savander ja Anne Leino), **ruokaryhmä** (Anja Alanko, Eija Kunnari), **taimipäiväryhmä** (Pirkko Kahila, Anneli Aurejärvi-Karjalainen, Maija Manninen), **näyttelyryhmä** (Maija Manninen, Anja Alanko), **maatiaiseläin-toimintaryhmä** (Maija Häggblom, Timo Rantakaulio, Aimo Nurminen, Lassi Kauko), **perinnemaisemaryhmä** (Leena Saario, Pentti Alanko) ja **museoryhmä** (Anja Alanko, Hannu Huvinen, Timo Rantakaulio).

2.4. Paikallisryhmät

Pohjois-Karjalan paikallisryhmä (Tuovi Mutanen), **Pirkanmaan paikallisryhmä** (Erkki Lehtimäki) sekä **Turun seudun paikallisryhmä** (Terhi Arell) jatkoivat toimintaansa. Helsingissä viljeltiin paikallisesti maatiaiskasveja Seurasaaren Leppälän mökin murulla yhteistyössä Museoviraston, Seurasaaren ystävien ja Marttojen kanssa.

Pohjois-Karjalan paikallisryhmä oli aktiivinen osallistumalla yhdessä usean yhdistyksen voimin kevätkiekkaukseen Kukkolan tilalla Joensuussa. Tuovi Mutanen oli antamassa neuvontaa ja myymässä Maatiaisen siemeniä. Tyynelän torpan taimikirppis järjestettiin Lieksassa.

2.5. Yhteistyö museoiden ja muiden tahojen kanssa

Jatkettiin yhteistyötä Seurasaaren ystävien, Seurasaaren säätiön, Sommelo ry:n, Maatalousmuseo Sarkan, Metsähallituksen Korteniemen perinnetilan, Maaseudun sivistysliiton, Kuralan Kylämäen, Livonsaaren yhteisökylän, Keuruun ekokylän, Helsingin kaupunginkirjaston ja Uudenmaan Marttojen kanssa. Tiivistettiin yhteistyötä Museoviraston kanssa viljelemällä Seurasaassa maatiaiskasveja yhteistyössä Seurasaaren ystävien ja Marttojen kanssa. Helsingin ulkoilmamuseo Seurasaassa viljely-yhteistyöllä hoidettu palsta, Leppälän muru, on toiminut paitsi näyttemaana ja mielenkiintoisena elävöittäjänä suomalaisten ja kansainvälisten kävijöiden museoelämykselle, myös kurssituksena perinteisten viljely- ja puintimenetelmien oppimisessa. Viljely-yhteistyön puitteissa järjestettiin talkoita Seurasaassa.

Tehtiin myös yhteistyötä Mustialan maatalousoppilaitoksen, Ahlmanin ammattiopiston, Espoon puutarhayhdistyksen Suomen luomumatkailuyhdistys – ECEAT Suomi ry:n, sekä Ympäristö- ja kuluttajapoliittisen yhdistyksen kanssa. Viime mainitut ovat mm. järjestäneet kokouksiaan Maatiainen tiloissa. Yhteistyö on aloitettu myös Espoon puutarhayhdistyksen kanssa. Tehtiin kaupunkiviljelyakatemia-yhteistyötä yhdessä seuraavien toimijoiden kanssa: Lasten ja nuorten koulukasvitarha, Uudenmaan Martat, Helsingin siirtolapuutarhayhdistys, Dodo ja Hyötykasviyhdistys. Tarkoituksena on koordinoida ilmoittelua tapahtumista ja kurseista sekä toimija yhdessä viljelytoiminnan edellytysten parantamiseksi.

2.6. Maatiainen-lehti

Maatiainen -lehti ilmestyi vuoden aikana 4 kertaa. Lehden päätoimittaja on ollut Susan Wilander numerosta 4/2013 alkaen. Taittajana jatkoi Raija Ojanen.

Lehden numeron sivumäärä on vakiintunut keskimääräiseen 49 sivuun. Värikäs ja monipuolinen lehti on saanut kiittävää palautetta lukijoilta. Vuoden ensimmäisessä numerossa julkaistiin tietoa vuoden maatiaiskasvista, varjoliljasta sekä maatiaiseläimestä, sarvellisesta pässistä. Sen liitteenä ilmestyi siemenluettelo. Kakkosnumerossa esiteltiin vuoden perinnemaisema Riuttalan talonpoikaismuseo Karttulusassa. Pääpaino lehdessä on asiantuntijoiden ja lukijakunnan kirjoituksilla puutarha- ja kasviaiheista. Myös maatiaiseläimiin liittyviä juttuja julkaistiin. Lehdessä ilmoitetaan Maatiaisen tapahtumista, kurseista ja matkoista sekä julkaistaan jäsenten ilmoituksia. Lehti julkaisee myös kaupallisia mainoksia, mm. puutarha-alan kirjojen kustantajilta.

Lehden nettokulut olivat 15 506,99 € (vuonna 2014: 17 732,04 €).

2.7. Kotisivut ja muu tiedotus

Toimintavuonna kotisivut www.maatiainen.fi palvelevat Maatiaisen toiminnasta tiedottamisessa. Kotisivuja hoiti pientä palkkiota vastaan Keijo Luoto. Kotisivuilla esitellään niin vanhat kuin uudet vuoden maatiaiset, tiedotetaan ajankohtaisista tapahtumista, julkistetaan siemenluettelo suuren yleisön saataville. Sieltä löytyy myös näytenumeroita Maatiainen-lehdistä. Sivuilla opastetaan jäseneksi liittymisessä, kerrotaan paikallistoiminnasta, julkaistaan yhdistyksen säännöt ja yhteystiedot.

Yhdistyksen esite uusittiin vuodeksi 2014 ja siinä tiedotetaan myös vuoden maatiaiskasvista, eläimestä ja perinnemaisemasta 2015. Ne kaikki esiintyivät myös esitteen kuvituksessa. Esitettä jaettiin toimiston siemenmyymälässä, messuilla ja muualla. Vuoden perinnemaisemasta julkaistiin lehdistötiedote.

2.8. Yhteiskunnallinen toiminta

Maatiaisen edustajana *geenivaralautakunnassa* toimi Timo Rantakaulio varajäsenenään Maija Manninen. Timo Rantakaulio oli mukana maatalouden geenivarojen ohjausryhmässä varajäsenenään Maija Manninen.

2.9. Kirjavälitys

Jatkettiin pienimuotoista, omaprofilista kirjavälitystä. Kirjavälityksen ja maatiaiskorttien myynnin nettotuotto oli 100,29 € (vuonna 2014:78,36 €).

3. TOIMINTA TOIMINTA-ALUEITTAIN

3.1. Maatiaiskasvit

3.1.1 Vuoden 2015 maatiaiskasvina oli varjolilja

Vuoden maatiaiskasvi oli varjolilja. Toimintavuoden aikana tehtiin varjoliljaa tunnetuksi lehdessä, kotisivuilla ja tapahtumissa.

3.1.2 Siemenasiat

Pirkko Kukkola ja Anne Leino vastasivat siementoiminnasta. Anne Leino laati siemenluettelon 2015. Pirkko Kukkola vastasi siementen lopullisesta puhdistuksesta, pussituksesta ja tilausten käsittelystä. Pirkko Kahila oikoluki siemenluettelon, ja auttoi muuten tarvittaessa.

Siemenluettelo laadittiin ensimmäisen jäsenlehden liitteeksi. Siemenluetteloon siemeniä toimittaneiden siemenkerääjien määrä hieman väheni 115 henkilöön (129 kerääjää vuonna 2014). Suurkiitos kaikille siemeniä Maatiaisen välitykseen toimittaneille.

Postimyynnin ohella siemeniä myytiin puutarhamessuilla, Maatiaisen toimistolla, Mustilan arboretumissa, Kumpulán kasvitieteellisessä puutarhassa sekä pienempien tapahtumien yhteydessä. Maatiaisen siemeniä välitti myös Loimaan maatalousmuseo Sarka.

Siemenvälityksen kulut olivat **23 004,77 €** (21 853,63 vuonna 2014). Suurin kuluerä oli siementoiminnan palkkiot sivukuluineen. Siementen myyntitulo oli **28 770,97€** (28 083,72 vuonna 2014) €. Siemenvälityksen tulos oli toimintavuonna oli **5 766,20 €** (6 230,09 € vuonna 2014).

Siementen lähettäjiä pyydettiin huolellisuuteen siementen alkuperätietojen merkitsemiseksi, niin että eri-ikäisten kasviantojen ja maatiaiskantojen merkitseminen luetteloon onnistuisi. Maatiaisella on Eviran myöntämä siemenlupa viljakasveille, nurmi- ja rehuksveille, öljy- ja kuitukasveille, vihanneksille, juurikkaille, nurmi- ja nurmikkoseoksille, viljaseoksille sekä perunoille.

Maatiaisen yrtti- ja lääkekasvien siemenistä on varmuuskopiot säilytettyinä pohjoismaisessa geenipankkijärjestelmässä. Maatiainen pyrkii säilyttämään maatiaishyötykasvit käytössä ja laajentamaan niiden käyttöä.

3.1.3 Taimipäivät ja taimien myynti

Kevät- ja syystaimipäiville lukuisat jäsenet ja muut kasviharrastajat tulevat vaihtamaan taimia ja tuovat ylimääräisiä taimiaan lahjoituksena yhdistykselle. Tilaisuus on avoin yleisölle ja siitä tiedotettiin Helsingin paikallisalueen lehdissä sekä radiossa. Keväällä pidettiin myös taimipäivät

Etelä-Hämeessä Lopen Läyliäisissä. Paikalla oli kasviasiantuntijoita, jotka neuvoivat ja auttoivat kasvien tunnistamisessa.

Taimipäivien nettotulos oli **2 937,44 €** (4 780,12 vuonna 2014) €.

3.2. Maatiaiseläimet

Vuoden 2015 maatiaiseläin sarvellinen pässi

Toimintavuoden aikana tehtiin harvinaista sarvellista suomenlampaan pässiä tunnetuksi lehdessä, kotisivuilla, esitteessä ja tapahtumissa.

Yhdistyksen nimissä toimii itäsuomenkarjan polveutumistietokanta nettiosoitteessa maatiainen.fi/cgi/pedserve-front.pl. Polveutumistietokanta on julkinen ja sitä hoitaa Jarmo Manninen.

3.3. Perinnemaisemat

Vuoden 2015 perinnemaisemaksi valittiin Riuttalan talonpoikaimuseo Karttulassa. Vuoden perinnemaisema esiteltiin lehdessä ja nettisivuilla. Perinnemaisemasta laadittiin lehdistötiedote. Kohteeseen järjestettiin tutustumiskäynti, jossa luovutettiin perinnemaisemakunniakirja ja tutustuttiin paikan luontoarvoihin. *Tilaisuuteen osallistui perinnemaisemavastaava Leena Saario, kunniajäsenet Anja ja Pentti Alanko.*

4. TAPAHTUMAT JA MATKAT

- 19.2. Luento: Pentti Alanko: Kestävät ja kotimaiset FinE-taimet suomalaisissa puutarhoissa
- 4.-5.3. Jorma-ohrapuuroa ja ruispuuroa Maatiaisen toimistolla
- 6.-13.3. Maatiais- ja puutarhamatka Azoreille
- 16.-19.3. Huonekasvien vaihtoviikko
- 26.-29.3. Kevätpuutarhamessut Helsingin Messukeskuksessa
- 8.4. Perunaharrastaja Pekka Lehto kertoo vanhoista lajikkeista Maatiaisen toimistolla
- 10.-12.4. Turun puutarhamessut
- 24.-26.4. Lahden pihapiirimessut
- 29.4. Maatiaisen kevätkokous toimistolla
- Maatiaismatka Kaukasukselle
- 6.5. Vuokko Coco: Kesäkurpitsatietoisku Maatiaisen toimistolla
- 14.5. Läyliäisten taimipäivä
- 22.5. 2015 Taimipäivä Maatiaisen toimistolla
- 22.5. Taimipäivä. Mukana ruotsalainen Sesam-yhdistys vierailijana
- 5.6. Maatiainen mukana Helsingin kaupungin työväenasuntomuseon puutarhajuhlilla taimien ja siementen kera
- 23.-27.6 Maatiais- ja puutarhamatka Liettuuan

- 12.7. Riuttala-päivän kotiseutujuhla ja retki vuoden perinnemaisemaan Karstulassa: perinnemaisemakunniakirjan luovutus
- 11.9 Syystaimipäivät
- 12.9 Seurasaaren perinnekasvipäivä
- 29.9.-6.10 Albanian matka
- 10.10. Suomalaisen kirjallisuuden päivä: Pentti Alanko alusti puutarhakirjoista ja niiden kirjoittamisesta Maatiaisen toimistolla
- 28.10. Maatiaisen syyskokous
- 3.11. Luento: Johanna Kolehmainen: Lehtivihannesten käyttö Tansaniassa.

Maatiaistapahtumien ja -matkojen nettotulo oli **2 678,23 €** (1 615,40 vuonna 2015)

5. TALOUS JA HALLINTO

Hallitus kokoontui 5 kertaa, vastasi toimintasuunnitelman toteuttamisesta, yhdistyksen sääntömääräisten tehtävien hoitamisesta ja yhdistyksen taloudesta seuraten taloutta säännöllisesti. Hallituksen erinomaisena tukena on toiminut sihteerinä Elli Kreku.

Yhdistyksen toiminnantarkastajat vuonna 2015 olivat Marika Lohi ja Juhani Tenhunen. Varatoiminnantarkastajina toimivat Pertti Pyhtilä ja P. T. A. Tigerstedt. Maija Manninen vastasi rahastonhoidosta ja jäsenasioista. Maatiaisella oli toimintavuonna tilit Suupohjan Osuuspankissa sekä Aktia pankissa.

Yhdistyksen toiminta perustui pääasiassa jäsenmaksutuloihin, joista suurin osa tarvitaan tiedotustoiminnan ja toimiston sekä jäsenrekisterin pidon ja muiden jäsenoimintakulujen peittämiseen.

Siemenvälityksen tulos oli toimintavuonna **5 766,20 €** (6 230,09 € vuonna 2014). Muu varsinainen toiminta perustuu pääasiassa vapaaehtoistyöhön ja osallistujilta perittäviin maksuihin.

Yleistoiminnan henkilöstökulut olivat **25 587,25 €** (23 862,24 € vuonna 2014). Yhdistyksen taloudellinen tilanne on tiukka, mutta vakaa.

Vuoden 2015 tulos oli ylijäämäinen: **5 455,88 €** (5 511,27 € vuonna 2014).
